

Schriftelijke statenvragen van de statenfractie van Forum voor Democratie over Netcongestie Flevoland, ingediend op 17 mei 2023, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 13 juni 2023 (3122200).

Aanleiding is een presentatie van Liander in de gemeente Noord-Oost Friesland op 10 mei 2023.

1. *Uit de presentatie van Liander van 10 mei jl. in de gemeente Noord-Oost Friesland bleek dat er geen hoogspanningscapaciteit beschikbaar is in zowel Friesland als Flevoland. Kan de gedeputeerde aangeven of de verzwaring van het net al is meegenomen in de berekening van de presentatie van Liander?*

Antwoord:

Sinds 17 november 2022 is er sprake van leveringscongestie op het hoogspanningsnet (TenneT) in de zogenaamde FGU-pocket - een netwerk-samenvoeging van de provincies Flevoland (Flevopolder en niet de Noordoostpolder), Gelderland en Utrecht. Deze leveringscongestie werkt direct door naar het elektriciteitsnet van de regionale netbeheerder in Flevoland (Liander). Deze leveringscongestie heeft binnen de Flevopolder consequenties voor specifiek de grootverbruiksaansluitingen; nieuwe aanvragen kunnen niet voorzien worden van elektriciteit en bestaande aansluitingen kunnen niet worden uitgebreid/verzwaard.

Om dit op te lossen dient TenneT in de FGU-pocket een 4-tal hoogspanningstransformatoren te verzwaren naar een hogere (leverings)capaciteit. TenneT heeft als planning voor het oplossen van deze leveringscongestie medio/eind 2029 in beeld. Als TenneT dit heeft gerealiseerd betekent het direct dat ook Liander weer meer elektriciteit kan leveren.

Als TenneT deze verzwaring heeft doorgevoerd zal de FGU-pocket opgeknipt worden en Flevoland als provincie een eigen pocket worden (vanaf 2030). Hierbij wordt ernaar gestreefd om opwek en gebruik van duurzame elektriciteit in deze pocket meer in balans te brengen en minder elektriciteit te transporteren buiten deze pocket.

In de Noordoostpolder is al langere tijd sprake van leveringscongestie op Liander-niveau. Momenteel wordt er in dit gebied een groot aantal verzwaringen en uitbreidingen gerealiseerd waarvan men verwacht deze eind 2024 te hebben afgerond.

Zowel TenneT als Liander hebben diverse verzwaringen en uitbreidingen in de planning voor de elektriciteitsinfrastructuur in Flevoland op het gebied van hoogspanning, midden-spanning en laagspanning. Deze hebben zij opgenomen in de 2-jaarlijkse cyclus van de investeringsplannen. Echter, er is voor Flevoland pas meer elektriciteit beschikbaar als de verzwaring van de hoogspanningstransformatoren in de FGU-pocket gerealiseerd is.

2. *Indien dit zo is, kan de Gedeputeerde uitleggen waarom er nog zwaardere windmolens (met hogere kw) worden geplaatst als Liander nu al aangeeft dat er geen capaciteit is? (Huishoudens die al zonnepanelen op het dak hebben liggen worden hierbij al meegerekend)*

Antwoord:

Er is een onderscheid op het elektriciteitsnet tussen levering van elektriciteit en het terugleveren van elektriciteit uit duurzame opwek vanuit windmolens of zonneparken. Dit onderscheid is een belangrijk aspect in het netbeheer.

De realisatie van de windmolens in Flevoland en de daarbij beoogde hoeveelheid op te wekken en terug te leveren duurzame elektriciteit is door Liander en/of TenneT al meerjarig ingerekend. Ook hier is de grootte van opwek een belangrijk onderscheid. Opwek op woningen is van een niveau dat de opgewekte elektriciteit veelal eerst gebruikt wordt in de woningen zelf. Indien er dan nog opgewekte elektriciteit resteert, wordt dit via de (slimme) meter teruggeleverd aan het elektriciteitsnet. Duurzame opgewekte elektriciteit vanuit windmolens en grote zonneparken zijn van dusdanige grote hoeveelheden dat zij niet gekoppeld kunnen worden aan gebruikers vanwege de constant wisselende spanningsniveaus. Daarom moet grootschalige opwek (wind en zon) los gezien worden van kleinschalige opwek (op woningen).

3. *Uit de presentatie komt naar voren dat Liander onderzoek doet naar "juridische mogelijkheden" als oplossing. Kan de Gedeputeerde aangeven of de Provincie hier ook mee bezig is en hoe de Gedeputeerde hier tegenover staat?*

Antwoord:

Ons is onduidelijk op welk aspect deze 'juridische mogelijkheden' bedoeld wordt. Daarbij is de gehouden presentatie van Liander ons onbekend om deze vraag te kunnen beantwoorden.

4. *Tijdens de inwerksessie en in het Kiekendief Perspectief-rapport werd gesproken over monitoring. Kan de Gedeputeerde aangeven of deze monitoring in meer of mindere mate samenhangt met de netwerkcongestie of met de voorgestelde juridische mogelijkheden vanuit Liander?*

Antwoord:

Als provincie worden vele aspecten in de elektriciteits-opwek, het elektriciteitsgebruik, en andere energie-aspecten gemonitord. Deze monitoring wordt 2 x per jaar voor PS in beeld gebracht via de zogenaamde voortgangsrapportage.

Het aantal niet te realiseren elektriciteitsaansluitingen vanwege de leveringscongestie is ons niet bekend en het domein van de netbeheerders. Vanuit privacyoverwegingen hebben wij hier geen kengetallen van.

Momenteel wordt op Rijksniveau gewerkt aan een maatschappelijk prioriteringskader wat mogelijkheden biedt aan de netbeheerders om maatschappelijk essentiële elektriciteitsgebruikers wel te voorzien van elektriciteit en hen niet op wachtlijst te laten staan waarvoor het principe van first-come-first-serve geldt. Dit prioriteringskader is nog niet vastgesteld.

5. *Vallen verplichte besparingsmaatregelen voor bedrijven en/of particulieren onder de juridische mogelijkheden die onderzocht worden?*

Antwoord:

Voor bedrijven gelden er wel verplichte (wettelijke) besparingsmaatregelen die binnen een termijn van 5 jaar kunnen worden terugverdiend. U kunt hierbij denken aan LED-lampen en bijvoorbeeld bewegingsmelders in plaats van lampen die continu branden. Er zijn geen verplichte besparingsmaatregelen voor particulieren. Zij hebben wel de mogelijkheid en afweging om door de plaatsing van zonnepanelen een (groot) deel van hun elektriciteitsgebruik zelf op te wekken.

6. *Kan de Gedeputeerde reflecteren op het feit dat netcongestie ervoor zorgt dat mensen moeten betalen om terug te leveren aan het net en er daardoor voor kiezen hun zonnepanelen middels een schakelsysteem (tijdelijk) uit te schakelen?*

Antwoord:

Wij kennen geen enkele situatie waarin mensen/particulieren moeten betalen voor het terugleveren van elektriciteit aan het net. Indien er geen transportcapaciteit is bij de netbeheerder, dan kan deze wel de teruglevering van opgewekte elektriciteit tijdelijk blokkeren. Hier zijn geen kosten aan verbonden.

7. *Geldt bovengenoemd punt ook voor windmolens?*

Antwoord:

Voor windparken en zonneparken geldt dat zij een SDE-subsidie hebben die voorziet in een bijdrage aan de initiatiefnemer als zij niet kunnen leveren aan het net. Ook voor deze opwekkers geldt het principe dat zij niet hoeven te betalen voor terug te leveren elektriciteit.

8. *Indien dit zo is, hoe kijkt de Gedeputeerde dan naar de effectiviteit van de investering in deze vorm van energievoorziening vanuit de Provincie?*

Antwoord:

Zie de antwoorden bij vraag 6 en 7 dat dit in Flevoland niet het geval is.

9. *Kan de Gedeputeerde aangeven hoeveel extra woningen aangesloten kunnen worden na de geplande netverzwaring?*

Antwoord:

Het realiseren van woningen is allereerst een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Bij hun plannen om woningen te realiseren zullen zij allereerst in contact treden met de netbeheerder(s) om hun plannen te bespreken. Hierdoor kunnen de netbeheerders beoordelen of zij de benodigde netcapaciteit hebben om de woningbouw te faciliteren. Indien dit onvoldoende is, kan de netbeheerder binnen zijn investeringsplannen een uitbreiding of verzwaring inplannen om op deze wijze de woningbouw te faciliteren. Het plannen, ontwikkelen en realiseren van woningen is veelal een meerjarig proces waarin dit samenspel tussen netbeheerders en gemeenten plaatsvindt. Een zo vroeg mogelijke signalering en bespreking geeft dan beide partijen de tijd en ruimte om de benodigde elektriciteitscapaciteit te beoordelen en te realiseren.

Daarnaast dient bij netverzwaringen/uitbreidingen ook met vestiging van bedrijven rekening te worden gehouden, dus zijn hiervoor geen (exacte) cijfers te geven.

10. *Liander geeft aan dat windparken dicht bij woonwijken worden geplaatst vanwege dure bekabeling. Overwegende dat onduidelijk is in welke mate de kankerverwekkende stof bisfenol A afgegeven wordt door windmolens, kan de Gedeputeerde aangeven wat de wenselijkheid hiervan is in het kader van volksgezondheid?*

Antwoord:

De realisatie van windparken is gebonden aan strenge regelgeving qua afstand van woonomgevingen en gezondheidsaspecten. In Flevoland zijn de gerealiseerde en nog te realiseren windparken aan deze regelgeving getoetst en gebonden.

De kosten van eventuele bekabeling is hier geen motivatie in. Echter, deze kosten spelen wel een rol in het totale kostenpakket voor de realisatie en het uiteindelijke verdienmodel van het windmolenpark om deze kosten te financieren.

11. *Is de Gedeputeerde het met ons eens dat nu er steeds hogere windmolens geplaatst worden, het belangrijk is dat deze juist verder van woonwijken geplaatst moeten worden in het kader van veiligheid?*

Antwoord:

Zie ons antwoord bij vraag 10.